

Bruselj, 30. junij 2023
(OR. en)

11133/23

ECOFIN 659
UEM 193
SOC 485
EMPL 336
COMPET 680
ENV 759
EDUC 272
RECH 304
ENER 395
JAI 905
GENDER 136
ANTIDISCRIM 130
JEUN 174
SAN 411

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	9825/1/23 REV 1
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 604 final
Zadeva:	PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Danske za leto 2023

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, o katerem sta razpravljala Svet in Evropski svet, temelji pa na predlogu Komisije COM(2023) 604 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Danske za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 9(2)Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta², s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra mehanizem prispeva h gospodarskemu in vključujočemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti reform in naložb za promoviranje zelenega in digitalnega prehoda ter za povečanje odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma posodobljen 30. junija 2022.

² Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2023 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta³ sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem Danske ni opredelila kot ene od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela. Zato poglobljeni pregled ne bi bil potreben. Poleg tega je sprejela priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju iz leta 2023) sprejel 16. maja 2023, 13. marca 2023 pa skupno poročilo o zaposlovanju.
- (3) Čeprav gospodarstva Unije izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo Unija izkazuje Ukrajini, je ekonomsko- in socialnopolitična agenda Unije v kratkoročnem obdobju osredotočena na zmanjšanje negativnega učinka energetske šoke na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, za podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, za zaščito makroekonomske stabilnosti ter za povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti Unije.

³ Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

⁴ Priporočilo Sveta z dne 16. maja 2023 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 180, 23.5.2023, str. 1).

- (4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom „Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo“ (v nadaljnjem besedilu: industrijski načrt v okviru zelenega dogovora). Cilj industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora je spodbuditi konkurenčnost neto ničelne industrije Unije in podpreti hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in REPowerEU. Njegov cilj je tudi ustvariti bolj spodbudno okolje za povečanje proizvodne zmogljivosti Unije za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev Unije, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, vključno z diverzifikacijo virov, primernim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, hitrejšem dostopu do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila dodatno sporočilo z naslovom „Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030“, ki je sestavljeno na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, in katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. V njem so določene prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost Unije in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.

- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se tudi v letu 2023 razvija v skladu z izvajanjem mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj so v njih obravnavana vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v zadnjih letih, ali znaten del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta⁵ (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetske učinkovitost. Uredba REPowerEU državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje REPowerEU. Te reforme in naložbe bodo prispevale tudi h krepitvi konkurenčnosti neto ničelne industrije Unije, kot je opredeljena v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora, ter obravnavale specifična priporočila za države v zvezi z energijo, izdana državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

- (7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo s smernicami za fiskalno politiko za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: sporočilo z dne 8. marca 2023). Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik. Komisija je v njem spomnila, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki bodo zagotavljale srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti, države članice pa, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 določijo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti v višini 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) iz Pogodbe ter na srednji rok verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice tudi pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne fiskalne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije, ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Navedla je, da bi morale države članice podpirne ukrepe, če bi jih bilo treba ob vnovičnih pritiskih zaradi cen energije podaljšati, boljše ciljno usmeriti v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana. Nadalje bi bila skladno z njenim predlogom v sporočilu z dne 9. novembra 2022 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU priporočila glede javnih financ oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

- (8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil Unije o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga in spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Komisija se v svojih predlogih zavzema za izboljšanje nacionalne odgovornosti, poenostavitev okvira in premik k večji srednjeročni osredotočenosti, v povezavi z učinkovitim in skladnejšim izvrševanjem. V skladu s sklepi Sveta z dne 14. marca 2023 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU je cilj zakonodajno delo zaključiti še v letu 2023.
- (9) Danska je 30. aprila 2021 v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost ob upoštevanju smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi. Svet je 6. julija 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Dansko⁶. Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, v katerem je navedeno, da je Danska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Zadovoljiva izpolnitev temelji na predpostavki, da doseženi prehodni mejniki in cilji niso bili izničeni.
- (10) Danska je 1. maja 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Danske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost. Ker Danska konvergenčnega programa za leto 2023 ni predložila pravočasno, ga Komisija ni mogla oceniti.

⁶ ST 10154/2021 INIT.

- (11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Dansko za leto 2023. V njem je ocenila napredek Danske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Danskem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, pa tudi novi in nastajajoči izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Danske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine, pa tudi napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.
- (12) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je presežek sektorja država na Danskem zmanjšal s 3,6 % BDP v letu 2021 na 3,3 % v letu 2022, dolg sektorja država pa se je zmanjšal s 36,7 % BDP konec leta 2021 na 30,1 % konec leta 2022.
- (13) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi fiskalne politike, ki zmanjšujejo prihodke, vključevali zmanjšanje dajatve za električno energijo, medtem ko so taki ukrepi fiskalne politike, ki povečujejo odhodke, vključevali socialne prejemke, namenjene gospodinjstvom z nižjimi dohodki, da bi nadomestili visoke stroške energije. Komisija ocenjuje proračunske stroške teh ukrepov v letu 2022 na 0,1 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih nujnih ukrepov v zvezi s krizo zaradi COVID-19 zmanjšali s 4,0 % v letu 2021 na 0,0 % BDP v letu 2022.

- (14) Svet je 18. junija 2021 priporočil⁷, da Danska v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnost, tudi zahvaljujoč spodbudi, ki jo zagotavlja mehanizem, in vztraja pri nacionalno financiranih naložbah.
- (15) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost⁸ v letu 2022 restriktivna in je znašala 0,6 % BDP, kar je bilo ustrezno glede na visoko inflacijo. Skladno s priporočilom Sveta je Danska okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki naj bi se financirale iz mehanizma. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2022 znašali 0,3 % BDP (v letu 2021 so znašali 0,3 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 odstotne točke⁹. Danska zato ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kot je priporočil Svet. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,7 odstotne točke. Danska je zato zadostno nadzorovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.
- (16) Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 naj bi realna rast BDP v letu 2023 znašala 0,3 %, v letu 2024 pa 1,5 %.
- (17) V spomladanski napovedi Komisije 2023 sta predvidena javnofinančni presežek v višini 2,3 % BDP v letu 2023 in dolg sektorja država kot odstotek BDP v višini 30,1 % konec leta 2023.

⁷ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o konvergenčnem programu Danske za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 14).

⁸ Fiskalna naravnost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), brez začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih tabelah.

⁹ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele ekspanziven učinek v višini 0,3 odstotne točke BDP.

- (18) Pričakuje se, da bodo na saldo sektorja država v letu 2023 še naprej vplivali fiskalni ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Gre za ukrepe, podaljšane od leta 2022, zlasti nekatere socialne prejemke, namenjene gospodinjstvom z nižjimi dohodki, in nove ukrepe, kot je začasno nižja dajatev za električno energijo. Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 naj bi neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 0,3 % BDP¹⁰. Zdi se, da večina ukrepov v letu 2023 ni usmerjena v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja, obenem pa ne ohranja v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti. Zato je znesek ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki ga je treba upoštevati pri oceni skladnosti s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022¹¹, v spomladanski napovedi Komisije 2023 ocenjen na 0,1 % BDP v letu 2023 (0,1 % BDP tudi v letu 2022).
- (19) Svet je v svojem priporočilu z dne 12. julija 2022 Danski priporočil, naj sprejme ukrepe za zagotovitev, da bo v letu 2023 rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike¹², ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Danska bi morala biti pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Danski je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetske varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije.

¹⁰ Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter po potrebi ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

¹¹ Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Danske za leto 2022 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Danske za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 27).

¹² Glede na spomladansko napoved Komisije iz leta 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Danske, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnosti, nominalno ocenjena na 1,9 %.

- (20) V letu 2023 naj bi bila fiskalna naravnost glede na spomladansko napoved Komisije 2023 ekspanzivna (–0,4 % BDP) ob visoki inflaciji. V letu 2022 je bila fiskalna naravnost restriktivna (0,6 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,6 % BDP. Ekspanziven učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov ni posledica ciljne podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Razlog za to so stroški energetske ukrepe, ki niso ciljno usmerjeni, povišanja plač v javnem sektorju in socialnih prejemkov ter večja poraba za zdravstveno varstvo. Napovedana rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov torej ni v skladu s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2023 znašali 0,3 % BDP, ekspanziven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost pa je znašal 0,1 odstotne točke.¹³ Zato Danska načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma in drugih sredstev Unije, ohranile pa naj bi se nacionalno financirane naložbe. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter za energetske varnost, kot so ukrepi za energetske učinkovitost, zelena davčna reforma in ukrepi za zeleno mobilnost, ki se delno financirajo iz mehanizma in drugih sredstev Unije.
- (21) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva javnofinančni presežek v višini 1,3 % BDP v letu 2024 in dolg sektorja država kot odstotek BDP v višini 28,8 % konec leta 2024. Komisija trenutno predvideva popolno postopno opuščanje energetske podpornih ukrepov v letu 2024. To temelji na predpostavki, da se cene energije ne bodo ponovno povišale.

¹³ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele restriktiven učinek v višini 0,2 odstotne točke BDP.

- (22) Danska bo v letih 2023 in 2024 verjetno še naprej izpolnjevala minimalni srednjeročni proračunski cilj v višini $-1,0$ % BDP, kot je ocenila Komisija za obdobje 2023–2025. Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 naj bi strukturni saldo znašal $3,5$ % BDP v letu 2023 in $2,1$ % BDP v letu 2024, kar je nad srednjeročnim proračunskim ciljem.
- (23) Ob predpostavki nespremenjenih politik spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za $4,6$ %.
- (24) Na Danskem je za periodične davke na nepremičnine določena zgornja meja, zato se ne zvišujejo skupaj s tržnimi cenami. Posledično ne morejo ublažiti ciklov gibanja cen stanovanjskih nepremičnin in imajo negativne distribucijske učinke. Danski parlament je leta 2017 odobril nov sistem davka na nepremičnine za odpravo zgornje meje, ki naj bi začel veljati 1. januarja 2024. Številni ljudje še vedno težko najdejo cenovno dostopno stanovanje. Zaradi kombinacije visokih cen stanovanjskih nepremičnin in dolgih čakalnih dob za dodelitev socialnih stanovanj je prišlo do pomanjkanja cenovno dostopnih stanovanj na glavnih urbanih območjih. Danska prikazuje vse večji delež hipotekarnih posojil s spremenljivo obrestno mero in moratorijem na odplačevanje dolga, kar povečuje ranljivost močno zadolženih imetnikov hipotekarnih posojil za nadaljnje morebitno znižanje cen stanovanj in/ali zvišanje obrestnih mer.

- (25) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Danski načrt za okrevanje in odpornost se dobro izvaja. Danska je predložila en zahtevek za plačilo, ki ustreza 25 mejnikom in ciljem iz načrta za okrevanje in odpornost, skupno izplačilo pa je znašalo 301 milijon EUR. Poleg tega, da je bil predložen prvi zahtevek za plačilo, je izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na dobri poti in pričakuje se, da bo drugo plačilo predloženo v skladu z načrtom do konca leta 2023. Danska je 31. maja 2023 predložila spremembo svojega načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU. Hitra vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Danske na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.
- (26) Komisija je vse programske dokumente Danske za kohezijsko politiko odobrila leta 2022. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za doseg zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoveženega teritorialnega razvoja na Danskem.

- (27) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost ter programih kohezijske politike, se Danska sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih z razogljičenjem gospodarstva in krepitvijo krožnega gospodarstva v podporo zelenemu prehodu.
- (28) Napredek Danske na poti h krožnemu gospodarstvu ni zadosten in ga je treba pospešiti, da bi dosegli cilje Unije na področju krožnega gospodarstva. Kljub nekaterim ukrepom politike, ki so bili uvedeni, npr. podnebni načrt iz leta 2020, je napredek omejen. Akcijski načrt za krožno gospodarstvo iz leta 2021 kaže, da je bilo od načrtovanih 129 pobud 27 zaključenih, 88 jih poteka v skladu s časovnico, 14 pa je bilo odloženih. Razpoložljivi statistični podatki kažejo, da Danska v letu 2022 ni napredovala na področju nastajanja odpadkov, recikliranja in krožnega gospodarstva. Krožna uporaba materialov v državi se je rahlo zmanjšala, in sicer z 8 % leta 2016 na 7,8 % leta 2021, kar je pod povprečjem Unije, ki je leta 2021 znašalo 11,7 %. Cilj akcijskega načrta za krožno gospodarstvo je znatno zmanjšati materialni odtis Unije, vendar je danski materialni odtis leta 2020 znašal 25,6 tone/prebivalca, kar je precej nad povprečjem Unije za leto 2020 (13,7 tone/prebivalca). Danska še vedno ne dosega rezultatov v več vidikih krožnega gospodarstva, zlasti na področju nastajanja komunalnih odpadkov, stopenj recikliranja in živilskih odpadkov. Danska še vedno ustvari največjo količino komunalnih odpadkov na prebivalca v Uniji, in sicer je v letu 2021 ustvarila 786 kg/leto/prebivalca (povprečje Unije v letu 2021 je bilo 530 kg/leto/prebivalca), pri čemer nima nacionalnega cilja za skupno zmanjšanje odpadkov. Danska si mora v zvezi z recikliranjem močno prizadevati za izpolnitev cilja Unije za leto 2025 glede recikliranja komunalnih odpadkov in odpadne embalaže, pri čemer je s stopnjo 34,3 %¹⁴ v letu 2021 pod povprečjem Unije, ki znaša 49,6 %. Danska v okviru Unije dosega tudi slabe rezultate pri kazalnikih živilskih odpadkov. Močno je odvisna od sežiganja odpadkov, saj sežiga več kot 50 % komunalnih odpadkov v primerjavi s povprečjem Unije, ki znaša približno 26 %.

¹⁴ Danska je Komisijo obvestila, da je sporočena stopnja recikliranja za leto 2021 temeljila na nepravilnih podatkih in bo revidirana.

(29) Danska se je zavezala ambicioznim ciljem razogljičenja in je vodilna pri uporabi energije iz obnovljivih virov, zlasti vetrne energije. Poraba zemeljskega plina na Danskem se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 25,2 % v primerjavi s povprečno porabo plina v enakem obdobju v zadnjih petih letih, s čimer je bil presežen cilj 15-odstotnega zmanjšanja, določen v Uredbi Sveta (EU) 2022/1369¹⁵. Danska bi lahko nadaljevala prizadevanja za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024 v skladu z Uredbo Sveta (EU) 2023/706¹⁶. Če naj doseže cilje razogljičenja in povečanja deleža obnovljivih virov energije v mešanici energijskih virov, so hitrejša izvajanja projektov in poenostavljena pravila za izdajo dovoljenj bistvenega pomena za izpolnitev nacionalnih ambicij za uvedbo zmogljivosti vetrne energije na morju in na kopnem. Dodatne zmogljivosti, vključno z energetske otoki v Baltskem in Severnem morju, bodo zahtevale zadostno načrtovanje širitve omrežja na ravni prenosa in distribucije. Medtem lahko naložbe v energetske učinkovitost zmanjšajo potrebo po naložbah v energetske infrastrukture. Spodbujanje ukrepov za energetske učinkovitost stavb bi lahko ob kombiniranju ukrepov za izolacijo z uvedbo razogljičenih virov ogrevanja dodatno zmanjšalo odvisnost od fosilnih goriv in povpraševanje po energiji. Izboljšanje energetske učinkovitosti javnih stavb bi bilo mogoče dodatno podpreti z odpravo proračunskih omejitev za občinske in regijske zelene projekte. Dodatni ukrepi, ki podpirajo energetske učinkovitost v zasebnih stavbah, bi prispevali k zmanjšanju visokih stroškov energije na Danskem, ki je imela leta 2022 drugi najvišji povprečni račun gospodinjstev za energijo. Domače industrijske dejavnosti ponujajo možnosti za izboljšanje energetske učinkovitosti, zlasti z izkoriščanjem presežne toplote pri daljinskem ogrevanju.

¹⁵ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

¹⁶ Uredba Sveta (EU) 2023/706 z dne 30. marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2022/1369 glede podaljšanja obdobja zmanjšanja povpraševanja pri ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter okrepitve poročanja in spremljanja njihovega izvajanja (UL L 93, 31.3.2023, str. 1).

(30) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, vključno s proizvodnjo, namestitvijo in vzdrževanjem ničelnih tehnologij, ustvarja ozka grla pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Leta 2022 se je v zvezi z Dansko poročalo o pomanjkanju delovne sile za 60 poklicev, ki zahtevajo posebne spretnosti ali znanja za zeleni prehod, vključno z okoljskimi inženirji, strokovnjaki za varstvo okolja in arhitekti stavb. Čeprav povpraševanje po spretnostih za zeleni prehod narašča, se je število delavcev v energetsko intenzivnih panogah, ki se udeležujejo izobraževanja in usposabljanja, v zadnjem desetletju močno zmanjšalo, in sicer s 24,6 % leta 2015 na 15,6 % leta 2021 –

PRIPOROČA, da Danska v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe. Če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti podporni ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;

ob ohranjanju trdnega fiskalnega položaja v letu 2024 vztraja pri nacionalno financiranih javnih naložbah in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;

v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja naložbe in reforme, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, in ohranja preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

izvaja novi sistem davka na nepremičnine, da bi znova vzpostavila povezavo med tržnimi cenami in davki ter zagotovila pravičnejšo obdavčitev; pospeši naložbe za gradnjo cenovno dostopnih stanovanj kot odgovor na najnujnejše potrebe;
2. nadaljuje dosledno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter hitro začne izvajati ukrepe iz dodatka, ki je bil nedavno predložen skupaj s poglavjem REPowerEU; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;
3. krepi politike krožnega gospodarstva in ravnanja z odpadki, med drugim s pospešitvijo izvajanja danskega nacionalnega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, spodbujanjem preprečevanja nastajanja odpadkov ter spodbujanjem ponovne uporabe komunalnih in drugih odpadkov, povečanjem stopenj recikliranja, zmanjšanjem živilskih odpadkov in prehodom s sežiganja komunalnih odpadkov na okolju prijaznejše vire proizvodnje toplote;

4. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv in poveča delež obnovljivih virov energije v oskrbi z energijo; obravnava naraščajoče potrebe in povpraševanje po prožnosti s spodbujanjem potrebnega razvoja elektroenergetskega omrežja na ravni prenosa in distribucije; racionalizira veljavna pravila za izdajo dovoljenj za energijo iz obnovljivih virov; izvaja dodatne ukrepe, ki podpirajo energetske učinkovitost v zasebnih in javnih stavbah, da bi se znižali računi za energijo in stroški energetskega sistema; zagotovi boljšo uvedbo razogljičenih virov ogrevanja; okrepi prizadevanja politik, namenjena zagotavljanju in pridobivanju spretnosti in kompetenc, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik/predsednica
